

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény Margitai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:
Fischel Fülöp könyvkereskedése
Ide küldendők az előfizetési díjak.
nyilvántartás és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

MURAKÖZ

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések elfogadtnak:
Budapest: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécében: Schalek H., Dukas M., Oppelik A.
Általános Tudósító- hirdetési osz. tája Budapest.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Nyilttór petitaora 10 kr.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, a »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Felhívás a magyar nemzethez!

Nemcsak a magyar Helikon, de a világ-irodalom sem mutat fel oly magasra kiemelkedő költői alakot, a minő báró Eötvös József. A kibén a lángész egyesült az aestheticussal, a ki született főnemes volt és Istentől hivatott népbarát, a kinél az idealismus életető elemét képezte a gyakorlati reformtörekvésnek.

Ma, akik fiatal szívvvel olvastuk nagy régen Eötvös költői műveit, akkor a gyönyörű ábrándokat bámultuk azokban; most, midőn újra elolvassuk e műveket, megdöbbenünk rajta, hogy ezek az ábrándok mennyi profecziák voltak, a mik csodamódon beteljesültek.

Akkor sirtunk rajtuk, most triumfálva tapsolunk nekik.

Báró Eötvös Józsefnek minden regénye korszakot jelző fenomenális alkotás volt: a Karthausi, a Fata jegyzője, a Magyarország 1514-ben. Az eszmék gazdagsága, a szív mély érzelmei elfeledtetik az olvasóval, hogy ezek irányregények, de maga az irány, a kitűzött cél is oly isteni eredetű: a rokonszeny az elnyomott néposztály, a kitaszított vallásfelekezet iránt; hivalkozás az emberiségre a szabadság az egyenlőség igazai végett.

Es mindez eszméknek a győzelmét megérte, sőt kivívni segített az államférfi, a

miket mint költő odarajzolt az égre, odavarázsolt a délibábra. A Fata Morgana álom-palotái kövé váltak: a költő megérte saját apotheozisát a nemzeti átalakulás korszakában.

Azért fokozott érdekűek báró Eötvös József művei most, a midőn azokat mint kivított győzelmek történetét olvassuk: költői szépségeik a mai kor teljes világításában még jobban kitűnnek.

De versenyeznek a költői műveivel politikai munkálatai, a mikben a költő mint ember, mint philosoph, mint hazafi emelkedik ki messze magasra a mindennapiság gözköréből. Ezeket úgy olvassuk most, mint az evangéliumot.

Báró Eötvös József munkáinak nem szabad hiányozni egy mivelt, egy előkelő magyar család asztaláról sem. De el kell azoknak foglalni a maguk helyét annak a néposztálynak a házában is, mely felszabadulását, emberi és hazafiai jogainak megadatását ezen művek hatásának köszönheti. Ha egy gazdának sok az az ár, álljanak össze hárman, négyen; cseréljék ki a műveket. A mely háznak a mestergerendáján báró Eötvös József könyve ott fog állni, arra a házra áldás száll az égből.

Óhajtható, hogy ne legyen Magyarországon egyetlen társaskör, egyetlen iskola, egyetlen család sem, melynek könyvtárában Eötvös József munkái, föltalálhatók ne le-

gyenek; kívánatosnak tartanók, ha többen abból a czéliből is megrendelnék Eötvös József munkáit, hogy azokat szegényebb iskolák könyvtárainak adományozzák.

A nagy költő, mint államférfi, mint a magyar kormány tagja, a lelkületének megfelelő munkát végezte: a vallás, a közművelődés minisztere volt. Fő gondja volt a néptanítók ügyének emelése. Ez az osztálya a magyar társadalomnak, melynek hivatása Magyarországot másodsor is meghivatítani, s melynek jutalma ezért — az élefylyig tartó szegénység — fogadalom nélküli.

A néptanítók sorsát enyhíteni még holta után sem szűnt meg a magyar közművelődés vezére. Resurrexit! A holt betűk feltámadtak, jótékony meglepet adni a magyar haza mostoháinak.

Es ez így történt.

Atyjának szelleme megihlette méltó örökösét báró Eötvös Lőrándot, aki e halhatatlan nagyság minden munkájának tulajdonjogát az Eötvös-alapra ruházta át azzal a jólelkű gondoskodással, hogy a teljes kiadás jövedelméből a Budapest és Kolozsvár felállítandó Tanítók Házában magyar tanítók és professzorok gyermekei — felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül — lehetőleg ingyen élvezzék az internátus minden előnyét.

Megjelennek tehát egyöntetű teljes kiadásban báró Eötvös József összes költe-

TÁRCZA.

Népdal.

Egy kis kertben kinyíltak a virágok,
Szőke kis lány visel gondot reájok;
Nem is tudja az a szőke leányka,
Hogy kertének ő a legszebb virága.

Két szeméből tavaszi nap sugárzik,
Két orcáján piros rózsá virágzik,
Kicsi ajka a boldogság tanyája,
Csoda-e, ha majd meghalok utánna.

Szőke kis lány, gyönyörű szép rózsaszál,
Ég az ajkam, csókra szomjas, csókra vár.
Beteg vagyok, de elmúlik a bajom —
Orvossága ott terem az ajkamon.

Károly.

A Gligor Vasziú.

A gyalui havasokon magasán esett a hó. Ez a rengeteg fehér tömeg azután elszakította az ittenieket a külvilágtól. És ezeknek nem is volt nagy szükségük a külvilágra. Évente egyszer másztak le a meredek havasokról, Szent István napján, a mikor a városban bucsu volt, s a vásáron beszerelték összes szükségletüket; korszót, tűszót,

meg a bocskortalpat; az asszonyok pedig tül, czernát, meg piros pántlikát. Ez volt az összes igényük, egész kereskedelmük.

A zord gyalui havasok ormáig nem hat fel a civilizáció parancsszava, betűt, könyvet nem ismernek. De nem is kell. Az öreg mőcz, a mikor már nem is igen lát, leülteti maga mellé kamazsfiát, megismerteti az oláh nép történetével, rejtélyes, fantasztikus mondákkal, beszél neki a nagy pánról, tengerentúli országokról. Ez az egész tudománya. Ő is örökölte, ő is tovább adja, mielőtt a sirba menne. És ennyi bölcsesség épen elég egy mőcznak, aki sohasem mozdul ki odujából, télben, nyárban megkerüli az erdőt, belekiált a nagy völgyekbe és meghajítja a harkályokat, s elfut egy nadrágos, szalmakalapos ember elől; mert az »ur«, az nagyon félelmes ember. Ilyen az élet itt a havasok között. Éjszakáinkint kigyul egy őrüt az ormon, s a rózsé patlogásait ezerszeresen adják vissza a fenesi, plecskai völgyek, s ebbe a halotti csendbe néha belevegyül egy-egy szerelmes oláh fruska monoton, bús éneklése, aki párja után kesereg, akit elvitt a »nagyur«, a pán, azután kék nadrágot adott reá, s talán haza sem jön többet és nem öleli nagy, erős karjaival az Aniczát, pedig olyan jól, olyan édesen sehol se tudják neki a puliszkát elkészíteni, mint ő.

Néha felhangzik a guszlicza is. Epekedő legény vagy ieány veri a hurjait; a dallamot nem szereti az idegen, nagyon unalmas, hanem az oláhnak hol beborul az arca, hol kiderül, annyira érzi az egyszerű hangszer minden rezgését.

* * *

A Gligor Vasziú most eresztették haza a katonaságtól. Alig rugta le magáról a szűk nadrágot, az éles hegyi levegő ismét olyan buta és érzéketlen lett, mint azelőtt. Házikóján, feleségén, puskáján kívül nem volt egyebe. Hanem ezt a hármat aztán szerette. Ha a kerület elvégezte, beült odujába, borzasztó illatu pipájából feketére füstölte a mestergerendát, s egy percze se mozdult el az Iliától, a mióta haza hozta a másik hegy mögül. Ez az asszony volt az ő egész világa, központja. Utánna rohant volna még a farkasok közé is, megmászta volna még a Szent János ormot is, pedig onnan még mőcz nem került le élve, egy darabban. Ő legalább ezt képzelte magáról. Hogy tölre fordult az idő, a kecskezsirt beleöntötték a táliba, az Iliá fonalt sodort bele és megvolt a világítás. E mellett a lámpa mellett mesélt a Gligor hajnalról hajnalig rémes, háborzongató meséket az Iliának.

Valami pajkos sugár kibukkant a kolozsi hegyek mögül. s egyszerre csak leceppent a nagy fenyőfa teteje. Tavaszodott.

A Gligor mindennap kijárt az erdőre galyat törni, s az Iliá egyedül maradt otthon. A nagy szűk Gligor hatalmas csomó ággal jött haza estenden, s már várta a friss mamaliga, meg az Iliá ölelése. Ilyen volt az élet egy darabig. Hanem a kérés szívű oláhnak felkelt egyszer valamit; hátha az Iliá mást is ölel? De jaj neki!

A másik meghyátról járt keresztül egy vékony, bajuszatlan fiókó, a csábitó Juon, ahogy hívták a havason. Ez mozdított meg az ostoba oláh lelkében valamit. És az állat felülkerekedett benne. Nagy, csontos öklével fenyegetett a táj

ményei, regényei, politikai és bölcselmi munkái, gondolatai és levelei, a mik eddig ki nyomatva nem is voltak, a mi magában véve is nagy, emlékezetes irodalmi esemény. De a mi tartalmilag gazdagabbá, kulturánkra nézve pedig szinte korszakossá teszi e teljes kiadás megjelenését: az e vállalat jövődelmének hovatordítása.

Mert ez már teljes diadalát jelenti az Eötvös műveiben elhintett eszméknek. Gyakorlati megvátosulását az ő álomképeinek. Megértését szédítően mély és tartalmas államfilozófiai gondolatainak. Ebben feltámad a költő és az államférfi, az egyik, hogy újra és újra gyönyörködtesen, a másik, hogy újra cselekedjen.

Keltős célt szolgál így mindenki, aki e nagyszerű munkára előfizet és aláírókat gyűjt. Magának örökké visszatérő lelki gyönyörűséget szerez, másoknak pedig, tehetetleneknek, az ettel küzdőknek istápolójává lesz.

Eötvös József eszméit terjeszteni annyit tesz, mint a fölvilágosultság világát hinteni szét a népek millióira. Fölvilágosodott nemzet pedig megeledgett, virágoz és boldog!

Budapest, 1899. november 15-én.

Az »Országos Eötvös-Bizottság«

elnökei:

Wlassics Gyula. Jókai Mór. Beöthy Zsolt.

Diszelnökök:

Vaszary Kolos. Széll Kálmán. Gr. Károlyi Tibor.

Felhívás!

A jelenben és legközelebbi jövőben, a népek között testvér nélkül álló nemzetünkre, sőt fennállásunkra is döntő befolyással bíró feladatok megoldása vár; hazánkra nézve kedvező siker csak egy erős, a nemzet

felé, a hol Juon gyerek lakott. Megállj kölyök! Czine mintye! Ez a gyau rettenetes mélyre ette magát az ostoba mócz lelkében, mert az asszony nem is főzött olyan édes ételeket, mint eddig!

A Gligor azonban mégis félt. A Juon gyerekekkel nem mert kikezdeni, hátha felöki a hegyi uton a mélységbe, vagy rápörköli egyetlen gunyhóját, mert ettől a bolondtól az is kitelik.

Mást eszelt ki. Egy nagy és vén maczkó lakott fent a hajtás alatt. Tudta, ismerte mindenki, de nem merték tartózkodási helyéből kiverni, mert már három oláhnak rága szét a lábszárát.

No Juon, ezt a maczkót verd le lábáról, ha ember vagy, mondta Pálforduláskor. »Hát én leverem,« felelt a büszke oláh ficzkó, csak zavard ki helyéből.

Másnap korán reggel elindultak a nehéz hegyi uton, fel a medve odúig. A vén maczkó kint ült és lábát nyalagatta. A Juonban meg a Gligorban meghült a vér. Mégsem gyerekjárték!

A vakmerő oláh ficzkó, bár félt, de czélba vette a hatalmas maczkót, az meg se rázkódott a lövéstől, hanem négy ugrással ott volt a gyerek mellett és rettenetes karmaival egy perc alatt széttépte a fiu mellét. A Gligor pedig csak állt öt lépésnyire. Gyerekjáték lett volna neki a medvét leteríteni, de nem! Bünhöljék azért a csókért, a mit az Iliától kapott. Czine mintye!

* * *

Lassan lebállagott a hegyi uton. Bement a gunyhójába és rágyujtott. Délben elmesélte az asszonynak, hogy a Juon nincs többé. »Széttépte az ursu, én láttam.«

És Iliá kiment a nagy, sötét éjszakába, a Juont keresni. Nem is jött többet vissza, nem főzött többet a Gligornak, aki azóta folyton azt hajtja: »Czine mintye...«

Török Jenő.

hazafiasan érző részére támaszkodó Ministerium fennállása és működésétől remélhető.

Áthajta tehát az új kormány Elnökének kifejtett azon irányától, hogy egyedül a jog, törvény és igazság megvalósítását tűzte ki czéljául, szükséges és hazafias kötelességünknek tartjuk a jelenlegi kormányt, támogatjuk, az országos nemzeti párttal meg erősödött szabadelvű pártot megyénkben is szervezni.

E czélból felkérjük Zalavármegye mindazon képviselő választó polgárait, kik a szabadelvű pártot megyénkben megalakítani és szervezni időszerűnek tartják, sziveskedjenek Zala-Egerszegen f. évi december hó 10-én d. e. 10 órakor az »Arany Bárány« fogadó nagyertermében tartandó szervezkedő gyűlésre megjelenni.

Zala-Egerszegen, 1899. évi nov. 15-én.

Dr. Andrasovics Imre, Baka Boldizsár, Balázs Béla, Barcza László, Barkóczy Károly, gr. Batthyány József, gr. Batthyány Ernő, Beck Sándor, Bezeredy László, Bezeredy Lajos, dr. Berger Ignác, dr. Benczik Ferencz, Bogyay Maté, Bogyay István, Boshán Gyula, dr. Buzássy Gergely, Bolka János, Czinder István, Czuppán Sándor, Deák Mihály, dr. Dezsényi Arpád, Eitner Sándor, Elek Lipót, Eperjesy Sándor, Fábiny Zsigmond, Fischer Gyula, Fuss Nándor, Gaál Ödön, Gálos Pál, Glazer Sándor, Gyömöre Vincze, Gyömöre János, dr. Hajós Ferencz, Hajós Mihály, Hajik István, Herlelendy József, Hertelendy Ferencz, Hertelendy Béla, Hirschel Ede, Hirschler Miksa, Inkey László, Isó Ferencz, Koller István, Koller Nándor, König Mayer János, Laubhaimer Oszkár, Lénárd Ernő, Malatinszky Ferencz, Oltay Guidó, Oszterhuber László, br. Putheány Géza, ifj. Rajky Lajos, Sanveber József, Segesdy Miklós, Simon Zsigmond, Skubics Zsigmond, Skubics Jenő, Schmidt Emil, dr. Szekeres József, Szentmihályi Dezső, Takács Jenő, Tamás Ádám, Tarányi Ferencz, Tóth István, Tuboly Gyula, Wirus Vincze, Wollák Rezső, Zakal Henrik, Ziegler Kálmán.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Erzsébet nap.** Erzsébet napja az idén vasárnapra esvén, a következő nap — nov. 20-án — tartottuk meg a szentferenczrendiek templomában boldog emlékü királynénk emlékére a hivatalos istenitiztelet. Jelen volt azon a dsidás tisztikar, hivatalok, az egyes tanintézetek tanulóifjúsága, tanári és tanítói testületek s nagyszámu közönség. Istentisztelet után az egyes tanintézetekben gyászünnepélyek tartattak. Az áll. tanítóképző-intézet ifjúsága »Önképző köre« keretében következő tárgysorral tartotta meg az ünnepélyt: 1) Hymnusz. 2) Sebestyén János IV. éves tanítónövendék emlékbeszédet mondott. 3) Gyászdal. 4) Simoncsics László IV. éves tanítójelölt alkalmi költeményt szavalt. 5) Szózat. — Az áll. polg. iskola ünnepélye a következőkből állott: 1) Hymnusz. 2) Szakonyi Géza tanár emlékbeszéde 3) Királyné álma, Radó Antaltól, szavalta Hirschmann Terka II. oszt. tanuló. 4) Éjjeli látogatás, Pósatól, szavalta Grész Ella IV. oszt. tanuló. 5) Könyörgés, Mórától, szavalta Zdelár Dénes IV. oszt. tanuló. 6) A gödöllői erdő, Pósatól, szavalta Vajda Andor VI. oszt. tanuló. 7) Zarándoklás, tartotta Pálya Mihály igazgató.

— **Dr. Ruzsicsa Kálmán** kir. tanfelügyelő Kovács Rezső perlaki főszolgabíróval

e hó 21-én tették meg Szoboticzán az ottani államosítás továbbvitele ügyében szükséges intézkedéseket. Másnap pedig Dekánoveczen tárgyaltak az ottani és a domáinecezi iskolák ügyében. Kir. tanfelügyelő meglátogatta a domáinecezi, dekanovecezi, strelezi, őrségi, beliczei, zalaújvári rk. iskolákat. Megtekintette a hodosáni állami iskola új épülete részére kiszemelt helyiséget.

— **Eljegyzés.** Hencz Pál csáktornyai déli vasuti állomási kezelő jegyet váltott Petrics Ignác csáktornyai városbíró kedves leányával, Teréz kisasszonnyal.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatási minister Schaller Irén okl. tanítónőt a hodosáni állami népiskolához tanítónővé nevezte k.

— **Stridoról írják:** Felső-Muraköz áll. iskolái által megdicsőült Erzsébet királynénk emlékére rendezett gyászünnepély a fára-templomaan tartott requiemmel vette kezdetét. Miután a vidéket horvát ajku nép lakja, meglepetés számba ment a tiszta magyar mise. A növendéksereg a Himmuszit énekelte. Mise végeztével mindgyök áll. iskola saját helyiségében tartá meg növendékeivel a gyászünnepélyt.

— **Eljegyzés.** Dr. Csepreghy Kálmán fiunei állami főgymnaziumi tanár e hó 18-án jegyezte el Csáktornyan Krasovecz Elelka kisasszonyt, özv. Ziegler Lajosné unokáját. Sok szerencsét és boldogságot kívánunk a kötéendő frigyhez!

— **Halálozás.** Friedfeld Vilmos légrádi kereskedő hosszu szenvedés után, élete 68. évében elhunyt. Nyugodjék békében!

— **Kinevezés.** A zalaegerszegi pénzügyigazgatóság Gilja Lajos díjtalan adóhivatali gyakornokot Perlakra adóhivatali tisztté nevezte ki.

— **Esküvő.** Heinrich Zsigmond barcsi kereskedő f. hó 19-én oltárhoz vezette a csáktornyai izr. imaházban dr. Fischer József perlaki kir. aljárásbíró kedves nővérét, Juliska kisasszonyt.

— **Légrádon** felejthetetlen emlékeztető Erzsébet királynénkert e hó 20-án gyász-mise tartott. Az ünnepélyes misét Gadó Mátyás plébános pontifikálta, míg a kóruson a tanító vezetéke mellett az iskolás-gyermekek énekeltek kéthangon a gyászdalokat. Istentisztelet utána az osztálytanítók magyarázták meg a nap jelentőségét.

— **A7 »Egyenlőségéből«** vesszük át a következő mint városunk szülőltére vonatkozó bennünket is érdeklő tudósítást: »A győri főrabbi véglegesítése.« Az egyesült győr- és győrszigeti izr. hitközség előjárósága, mint nekünk írják, f. hó 12-ére tűzte ki a főrabbi véglegesítését tárgyaló rendkívüli közgyűlést, melyre a képviselők nagy számban sereglettek. Pfeiffer Fülöp dr. hitközségi elnök lendületes és szép beszédben ismertette a közgyűlés fontos tárgyát, kiemelve, hogy Schwarz Mór dr. főrabbi rövid 14 hónapja otlétele alatt szónoki tehetsége, vallásossága, az ifjúságnak hazafias és vallás-erkölcsös nevelése által ugy az előjáróság, valamint az egész hitközség osztatlan elismerését és bizalmát megnyerte. Utána Gutmann Lipót dr. előjáró, városi tb. főorvos szóalt fel. Mély zsidó tudománytól áthatott beszédben ismertette első sorban a rabbiság történelmi fejlődését, a seminariumok keletkezését, ezek között különösen a budapestiét, mely az országnak már sok jeles rabbit nevelt, — így hitközségünknek Fischer Gyula dr. jelenleg prágai rabbit és mostani főrabbinak Schwarz

Mór drt. kinek áldásos működését ecsetelven, indítványozza, hogy a közgyűlés egyhangulag mondja ki a véglegesítést. Zugó taps és éljenzés követte a szép beszédet, melynek elhangzása után a képviselőtestület egyhangulag és nagy lelkesedéssel mondta ki a véglegesítést. Weidmann Adolf királyi tanácsos vezetése alatt erre küldöttség ment a főrabbiért, hogy a közgyűlésbe hívja. Itt a főrabbit Pfeiffer Fülöp dr. hitközségi elnök köszöntötte, közölte vele a képviselő-testület határozatát és Isten áldását kérte hazafias és vallásos működésére. Schwarz Mór dr. főrabbi erre gyönyörű beszédben megindultan köszöntötte meg a bizalomnak ezen újabb jelentkező megnyilatkozását, és megígérte, hogy a jövőben is programjához hiven szent kötelességének fogja ismerni a vallásosság emelését és az ifjúságnak vallás-erkölcsös, hazafias nevelését.

— **Karácsonyi adakozások** a csáktornyai jótékony négyesület által megindított gyűjtéshez, a szegény iskolás gyermekeknek lábbelivel és a szegény családoknak fűtőanyaggal leendő segélyezésére ügyében. Adakoztak: Bernyák Károlyné, dr. Krašovetz Ignáczné, Ziegler Kálmáné 5—5 frtot, Kolariits Mihály, Pethő Jenőné és Todor Karolina 2—2 frtot, Gerstlauer Béláné, Margitai Józsefné, Hackel Károlyné, Szabó Anna, Deák Józsefné 1.50—1.50 krt, Baumhack Frigyesné, özv. Ziegler Lajosné, Fejér Józsefné, Matanovics Lina, Tóth Istvánné, Probst Ferenczné, Kayser Lajosné, Simon Lajosné, Szeiverth Antalné, Plichta Béláné, özv. Sz. Sándorné, dr. Jeszenák Anna, Szabolcs Melánia, Fejér Lajos, Scheffer Rezsóné, Nuzsy Mátyásné, Pecsornik Ottóné, Vranics Károlyné, Ditrlich Jánosné, Zrinyi Viktorné, Fink Ferenczné, Strahia Márta, Pruszt Alajosné, Molnár Józsefné, Mencsey Károlyné, Nemo, Alszeghy Alajosné, Baranics Andrásné, Pálya Mihályné, Torday Jánosné, Czompó Andorné, Zakál Lajosné, Tóth Lajosné, Cvetkovics Antalné, Schuleg János, Horváth Lajos, Frász Tamásné, Révfy Gézáné, Szilágyi Györgyné, Dobosy Elekne, Mayeresák Janka, Dugovics Pálné, Zrinyi Károlyné, Polesinszky Emilné, Szalmay Józsefné, Martinevics Julesa, özvegy Prey Verona, Zakál Henrikné, Brauner Lajosné, özvegy Rédey Ferenczné, Nagy Károlyné, Janda Károly, Salon Lucia, Zakál Vilmosné, és dr. Szeghő Hugo 1—1 forintot, Friedl Jánosné 60 krt, Stefai Miksáné, Grits Gézáné, Bosnyákovics Amália, Antonovics Józsefné, Kaczun Mihályné, König Ernőné, Szommer Józsefné, Novák Fanny, Fejér Greta, Szakonyi Gézáné, özv. Färenlda Mórné, özv. Vutsák Amália, Zdelár Miklósné, Ruesz Józsefné, Bellák Anna, Glavina Jánosné, Fischer Endréné és Kolláries Teréz 50—50 krt, Paksy Gyözőné, Orbán Elekne, Király Miklósné 40—40 krt, Korpics Józsefné, Vrana Gyözőné, Benedek Aladárné, Becsey Albert, Buday Helén, Stolzer Józsefné és Prekopa Vilmosné 30—30 krt, Králl Borbála 20 krt, Markó Józsefné 15 krt.

— **Értesítés.** A nagy-kanizsai kerületi betegsegélyező-pénztár igazgatóságának a csáktornyai ipartestület elüljáróságával és a csáktornyai iparosokkal történt megállapodása szerint elhatározta, hogy 1900. év január 1-től a betegsegélyező-pénztári beszédeket a csáktornyai ipartestület fogja teljesíteni. A hivatalos órák annak idején közölni fognak.

— **Bérlét.** Becsey Albert csáktornyai vendéglős három évre bérbe vette a szentilónai vásártéri helypénzszedést évi 1005 forintért.

— **Szerencsétlenség.** Bácsinger János dráva-vásárhelyi lakos, nős, 3 gyermek atya, a csáktornyai állomásnál alkalmazott munkás

tolatás közben oly szerencsétlenül jutott két waggon közé, hogy életveszélyes sérüléseket szenvedett; jelenleg a nagy-kanizsai kórházban fekszik.

— **Csendőri hírek.** Hunyadi Pál csáktornyai csendőrszervező, ki több éven át volt a csáktornyai őrsnél, a szolgálatból kilépett. — A székesfehérvári csendőrszervezőparancsnokság Vass Péter zala-szent-grothi csendőrt a mura-szerdahelyi őrshez őrsvezetővé nevezte ki.

— **Tűzvész.** Nagy tűz pusztított Vucsvicsakon, ugyanis kigyuladt Ráczecz Béla lakóháza és a láng csakhamar a szomszéd házakba és melléképületekbe kapott és ezeket teljesen elhamvasztotta. A tűz veszélyét emelte, hogy a késő éjjeli órákban támadt. A kár mintegy 3700 frtra rug. A tűz keletkezése ismeretlen.

— **Az élelmesség netovábbja.** Kinek nincs kedves hozzátartozója: anyja, apja, férje, neje vagy gyermeke, kik ne örülnének, ha éleltségű fenyékekkel otthonukat díszíthetnék és ki ne fogadna el egy ily 60 cm. magas, szép kivitelű fenyéket, pláne ha ezt ingyen kapja. Mert valójában teljesen ingyen ad a Párisi Nagy Áruház (Budapest, Kerepesi-ut 38.) minden egyes vevőjének, ki 10 frtlért bevásárol, egy bármely fenyéket után elkészített művészi kivitelű éleltségű képet. Mivel azonban mindenki nem vásárol egyszerre 10 frtlért, az ingyen fenyéket pedig mindenki szeretné, az áruház ezen akkép segített, hogy a 10 frt részletekben is levásárolható. Ugyanis minden kisebb bevásárlásról egy boont kap a vevő és ha ezek a 10 frtot meghaladják, az ingyen fenyéket, a mely testvérek között is megér 10 frtot, kiszolgáltatják. Figyelmeztetjük t olvasó közönségünket, hogy szükségletüket itt szerezzék be és az áruház újonnan megjelent és eddigieket felülmúló képes nagy árjegyzéket hozassák meg.

— **Elveszett csikó.** Friedl János szállodás istállójából Kluger József bottornyai lakos csikaja elveszett, s maig sem jöttek nyomára.

— **Elgázolás.** E. hó 15-én a reggeli gyorsvonat Kis-Szabadkánál 22 drb. sertést, f. hó 21-én pedig a személyvonat egy tehenet gázolt el.

— **Róma.** Az emberi történelem legnagyobb tetteinek színlelőjéről, emlékeinek legduzzabb telenházaáról jelent most meg egy szép magyar kötet. Hogy mi Róma, azt megérteni nem, azt csak érezni lehet. A ki valaha megállott a Forum épületomlatai, oszloptöredékei előtt, a ki szemlélte a Pantheonnak márványdíszéből kifosztottan is csodálatos, hatalmas tömegét, a ki belépett az ősi istenek kupolája alá, nyári estve, midőn a hold besütött a magas bolt kerek nyílásán, s kitérte homályos fényalástját a kőkoczkákon, melyeken valaha sarus lábak tapodtak, állatáldozatot vivén a szép testű isteneknek, — a ki előtt ott meglevenült a mult; az, csak az érezheti igazán Róma nagyságát. A ki látta a Colosseum rettentő terét, szédítően magas párkányait, s látta ezt egy csodálatos történeti ihletés műmórában megnépesülni vadak és gladiatorok harcától, látta az újjongó, érdeklődő, izgatott arcokat a megszámlálhatatlan padorokon, s elgondolta, hogy itt a föld mélyén egy eltemetett ősi alussza történetelen örök álmát, s a romok már egy másik ősi világ maradványai, s az oszlopon megpillantá a restauráltató pápa nevét, s a távolból odáig hallá a modern Róma zsvaját, látá a Szent Péter kupoláját, mely maga is 400 esztendőtt látott már: az csak érezheti igazán Róma nagyságát. — Nápoly szebb, Firenze barátságosabb, Velence csodálatosabb, de Róma a legnagyobb szerű város nemcsak Itáliában, hanem a föld kerekességén. Föld-

jében egy ősi berber-fai alussza örök siri álmát fölöttük a klasszikus Róma romhalmaza pompázik, az ősz bazilikák fölött emelkednek a pápaság császárkoronázó templomai, s közöttük zug az élet árja, talong a királyi állam népe. Ez a város a föld teremtetésétől kezdve maig mutatja az emberiség történetét, attól a kortól, midőn a Monte Mario csucsán még osztrigák tenyésztek, maig, mikor a Péter templom kupolájában már csak a renaissance legnagyobb építési remekét csodálja az utazó anglus. — Itt érezni legjobban, hogy az emberiség életében tükös közösség van, hogy mi egy faj fainak érezzük magunkat s élünk Adámtól az utolsó eszkimóig, ki még mohán tengetheti életét. Erről a népről, ezekről az emlékekről kezd beszélni a Nagy Képes Világtörténet 43-ik füzeté, melyben már a III. kötet szövegét veszi az olvasó. A harmadik kötetet dr. Geréb József írta. Az egész vagy munkát szerkesztli Marczali Henrik, egyetemi tanár, a görögökről szóló kötet szerzője dr. Gyomlai Gyula akadémikus. Egy-egy kötet ára diszes főlőkötésben 8 frt; füzetként is kapható 30 krjával. megjelen minden héten egy füzet. — Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés után.

— **A Horgony-Pain-Expeller** igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készletben van. Hátfájásánál, csipfájdalom, fejfájásnál, köszvényéknél, csúznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító-hatásuaknak bizonyultak, sőt járványkórnál, minő: a kolera, hanyóhasfolyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerré jó eredményt használta-tott bedörzsölésként az Influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt üvegenkénti árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan »Richter-féle Horgony-Pain-Expeller» vagy »Richter-féle Horgony-Liniment» kéréndő a »Horgony» védjegyre ké-ünk figyelni.

A lidércnyomás ellen.

Minden rangú és minden koru embernek az egészség a legdrágább kincs. Semmit se mulasson el tehát az ember, a mivel legyőzheti mindazt, a mi az egészségére káros, vagy a mivel visszanyerheti a régi erőt. Az egészség különféle okból fordulhat rosszabbra; ilyen ok: veszedelmes betegség, melyet nem lehet mindig elkerülni, de veszedelmes következményei el lehet távolítani: természetes gyöngösg, túlerőteltség, gyakori kifárasztó munka vagy más hibá teljesen kimeríti az ember erejét. Elsőben is azt kell megvizsgálni, vajjon a vér elég erős-e és nem vesztette-e el a vértestecskéket, melyektől erőt kapja. Ez eljeneddelteleg szükséges, mert a vérgyöngösgé ajtót nyit mindenféle betegségek, mint vérszegénység, sárgaság, általános gyöngösg, a minők ismét sok különözö baj, sőt halál lehet a következménye. Micsiez Pál ur Champagneban (Svájc, Wadt-Kanton) a vér szegénysége következtében kétségbejuttat helyetbe jutott.

— E sorokban, írja leveleiben tudára adom azt a csodálatos hatást, melyet a Pink-pilula használata tett rám. Azóta mintha újra születtem volna. Hosszu idő óta rettenetes fejfájás kínozott, nem tudtam már aludni és álomból minden pillanában lidércnyomás ébresztett föl. Nem volt étvágyam és nem tudtam megemészteni azt a keveset sem, a mit ettem. Egyszer mind a hátam fájt és olyan oldalszúrásom volt, hogy elalott: a lélekem, szóval valóságos vértanú voltam. Csak miután a Pink-pilulát használtam, tért vissza az egészségem és ma erősebb vagyok, mint valaha. Ismét kifáradás nélkül dolgozom és örömmel fölhatalmazom önt e sorok közzlésére.

E hatalmas véroróttal szerrel könnyen le lehet győzni e vérszegénységet, az idegek és a vér gyöngösgét és az általános gyöngösgét.

A Pink-pilula kapható Magyarországon a legtöbb gyógyszerárban. Egy doboz ára 1 frt 75 kr. és hat doboz 9 frt. Magyarországi főraktár: TÖRÖK JOZSEF gyógyszerárban: Budapest, Király utca 12.

Felelős szerkesztő: **MARGITAI JÓZSEF**
 Kiadó és laptulajdonos: **FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR).**

Sve pošiljke se tičuđ zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me, Margital Jožefa urednika vu Čakovcu.

Izdateljstvo:

njižara Fischel Filipova, kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povuđljivi list za puk

Izlazi svaki tijeđen jedankrat i to: vu svaku nedelju.

Predplatna cena je:

Na celo leto . . . . 4 frt
Na pol leta . . . . 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Pojedini broj: koštaju 10 kr

Obznane se poleg pogodbe i fal računaju.

Službeni glasnik: »Čakovačke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i t. d.

Novi zakoni.

Minister poljodelavskih poslov, koj je svoje dobro srce prama malim gazdom i težakom već tulikoput pokazal, je prošli tjeđen dva nove zakone del na stol orsačkoga spravišća da nje sabor i Njegvo Veličanstvo čim prije dozvoliju na hasen malim gazdom i težakom, v život da preideju.

Obedva su naši zakoni, malih gazdih i gospodarstvenih težakov. Jedn hoće zastaviti onu tužbu, svadju i nemir, koj je med mlatnjom zrnja tulikoput bil, drugi pak je pravi zakon težakov. Pogledajmo samo na kratkóm, kakov način se kaže v novih zakonih i kaj hoće s njimi minister?

Pšenicu već vu vezdašnjim vremenu jako redko mlatiju s konji; im svaki gazda znade, da čim prije je pšenica vu vreću, stem prije dojde k penezam. Zato, kad v jednoj seli jedna mašina za mlatiti ruži, svaki bi prvi rad biti, makar nikakvo pismo nise dalo, da v kakvim redu bu se mlatilo, pak niti od toga, da ima gazda mašine v delo stupiti. Od toga pak je onda zmešarija nastala. Jer gazdi jedne občine su se pogodili mašinistom, da svim bude zmlatilo žito, ali mašinist je onda došel, da je sam štel, pak ni se staral s hudim, ali s dobrim vremenom. Nalem hoće pomoći zakon, pak tak, da vu svakim takvim slučaju, kad nega pis-mene pogodbe, pod zakonsku obrinu metne tak onoga, koj hoće dati mlatiti, kak onoga, koj se na mlatnju zeme. Tak ako nije odprto povedano, da se ima delo početi, ma-

šinist ima onda početi, kad ga gazda zove. Odprto pove zakon, kad ima mašinist, kad ima dati gazda težake. Ako mašina nije za delo, onda onaj, koj daje mlatiti, odmah raztepe kontrakta. Zakon ne želi, da se kontrakti delaju, ali ako toga nega, onda se imaju podložiti, kaj zakon odredi. Osobito s velikom zadovoljnošćom imaju primiti težaki svojega zakonskoga dela.

Tak za težake med mlatnjom treba osigurati najmenjšega kapitala dere, da težak v svakim slučaju more dojt k svojemu zasluženomu zaslugu. Tak ako bi mašinist ili što drugi kanil s kakvom vkanljivošćom težake pokratiti v njegovim zaslužku, ima juša težak i mašinu si zafantiti za zvoje peneze.

Ravno tak se obrini drugi zakon za težake za njihovu dobrotu, da nje nedopusti za žrtvu jedne ili druge svojevoljnošć. Ima težakov, koji s motikom težko obdelavaju zemlju. Dakake, kakva je zemlja, takva je dera. Odzgor je još pesnata zemlja, ali odspoda se na fletnoma pokazuje ilovača ili kaj je još zlocesteše, sponasta zemlja. Već vezda, jeli bi to pravično bilo, da težak, koj se pogodil za pesnata zemlju, da ju spre-miče, bi poleg takve cene zvršaval znojno težko delo, takak lehkeše i friskeše delo? Do vezda vnoгих slučajov je tak bilo. Od vezda nebude tak. Jer poleg novoga zakona v takvim slučaju, kad se med delom pokaže, da on nise na tak težko delo pogodil, ima juša vekšnu cenu potrebuvali. Ali nekoji bi naredbu ovu lehko si na-

hasen obrnuli tak, da bi onda vekšnu cenu zahtevali kad nato nikakvoga zroka nebi imeli. Proti takvim slučajju čini zakon, da se tako zvani »voršus« ima odslužiti v pogodjenoj ceni. Pak da težak nebi više peneze napre zdigei, pak onda bi s njim njegov delodavec po svoji volji mogel obračati, težaku se samo na pre dva tjeđni penez računaju, delodavec se bude čuval više penez napre dati jer nebude vlasti, niti vlade, koja od dva tjeđne vekšnoga voršusa njemu bi odsudila.

Falinga je bila do sada, da puka, koj je pak svako malo obećanje za dobro zel, su delodavci delo na tak sladkoma obećali težakom, na tak lehko su ju prikazali na pre. Kad je pak težak delati počel, je previdei, da je sve zato bilo obećano, da ga leži k deli dobiju za male novze. Zato je potrebno bilo, da se već nekaj za težake i male gazde većni, da nebudeju ovi žrtva morali biti vkanljivošć jednoga ili drugoga delodavca. Zato bude na veliki hasen puku, komu telovno, duševno zdravje, napredovanje, mirnu zadovoljnošć tak brani i gaja minister-zemeljskih poslov.

Majezen Ferencz.

Hren.

Od jedne hasnovite gospodarstvene biljine, sa kojom se gazdi jako malo briniju, hočem govoriti sada. Ta biljina je hren. Istina, da ga vnoğı vidimo na vrtih i po dvoru kak grmiče, ali ovoga tak nemoremo

Z A B A V A

Kak je jedna zmržjena drugomu njegovo srdec otopila.

Grof Vilhelm B. je spadal medju takove mladiće, koji svoj život u vekivećnih zabavah i veselju sprovadjaju. On je svoju odieću dobival iz Pariza, svoje konje iz Englezke, svoje lovne pse iz Školske, jagare iz Tirola, svoja vina iz Francezke, svoje kipe iz Italije, — jednom reću, on je sve imal iz zvirališća, te si je svojim bogatstvom učinil to, da mu je cieti sviet služil.

Mladi grof je bil bogat, duhovit, liep, lahko pristupan i vrlo izobražen prijatelj, pak si je za to mnogo prijateljah pribavil, a . . . . . polag svega toga se je dugočasil.

On je prestal u lov hoditi, gošćenja su mu se predurila, prestal je plesati, već nije vieroval na vjernost ženah, niti ga je zauzimala volja umetnostjam, a niti nije gorel za prijateljstvima; on već do ničesa nije ništ držal, jer sva ova prije rečena je izgubil ili odstranil, dapače i isto ufanje je zgubil. Za nikaj mu već na ovom svietu nije bilo, od sa-

moga dobra, jedina jedna strast je još šnjim vladala, a ta je bila volja k-igri za novce.

Jedino mu se je još dopal igrači stol pun kartah i novac, tim je barem nekakovo veselje u srdcu čutil, pošto je svega drugoga već bil do grla sit.

Ona promiena sreće u igri — ono dobiti — zgubiti — to ga je još malo uzrujavalo, a to mu se je dopalo i to mu je prijalo.

Kad bi jedne večeri osobitu sreću u igri bil imal, nagovarali su ga prijatelji, da bi neka dal pri sebi jednu večeru sa zabavom i plesom, pošto je i onak novce u igri badava dobil. Njihovo nagovaranje je Vilhelm prijel i obečaj im prirediti večernu zabavu, ali pod tim uvietom, da ga nitko neće siliti niti nagovarati da pleše.

Jednomu mladomu umietniku je rekao: »Ja ću vam platiti, a vi ćete vašu umietnost i moje novce na to upotriebiti, da u mojem gradu sve sobe i sale liepo izkilitite i dostojno za svećanuu večernu zabavu priredite. Ja novce štediti neću, a vi neshedite ničim, kaj je potrebno, da vaša umietnost u potpunom svietlu izidu.«

To si mladi malar nije dal dva krat

reći, već je sale i sobe izbilja majstorski priredil. Još nikada se u onom varošincu nije videlo, kod nijedne svečanosti, toliko prelepog, raznih farbah cvjetja i lakove svietlosti, koliko u tom gradu, čoviek je mislil, da je iz noći na jedan krat u bieli dan, ili iz sredine zime u sredinu ljeta opal.

Ova večernja zabava s plesom se je u zimi davala: već preko osam dni su bili svi krovi varošinca sniegom pokrili, a izpod sniega su iz njih visele ledene svieća, koje su farbe promienjale, kak kristali.

U deset satih na večer, je iz palače mladoga grofa B. bila videti svietlost, kakovoj do danas onde para nije bilo. Kroz obloke je trak svietlosti padal van na snieg, na kojem se je opet sve leskalo kakti milion kristalah, — bilo je čarobno liepo.

Iz kočijah, koje su potihlo, bez štopota pod krov pred velikimi šćengami dohadjale, izišle su van na mehke tepihe, liepe mlade žene, nakinčene cvietjem dijamanti i biserjem (Perlen). Ali medju gospami i gospodićnami je još jedna filela, a grof je to opazil, da ona jedna manjka.

Okolo pol noći izide iz grada van, za da vidi jeli je mozbit već došla, jer mu je

leško prodati, kak ako je zanatno plodjen. Sa zanatnim obdelavanjem tak vu kakvoči, kak vu kulikoči boljsega hrena dobimo.

Vnogiput sa hrenom, ako ga više plodimo, moremo vekšni hasen dobiti, kak sa drugim biljinami. Ne je rēdko, da jedna dobro obdelana hrenova tabla po mekoti više stotina forintov hasna donese. Vu stranjsi državah su mesta, gee puku glavni izvor kruha plodjenje hrēna čini.

Hrēn plodnu, hamučnu, malo dničnu ilovačnu zemlju volji i vu ovoj da izvrstni plod. Takovih zemljah ga pak prinasa dosta. Dobrog i za trgovinu hrēna na sledeći način plodimo:

Zemlju v leti ili v jesen 70 cm. gluboko spreobrnemo. Na sledeće protuletje vu 80 cm. široki redi i vu 40 cm. jednog od drugoga posadimo 10—20 cm. duge korene hrēnove na krivo tojest ne jednako skoro vodoravno tak, da bude zgornja debešša stran 3 cm. a zdolnja 5 cm pod zemljom. Zato je najboljše naprē skopati jamice — poleg zgornjih naputkah i samo vu ove posaditi korenje.

Vu julišu zemlju izčistimo od korenov i svako tiranje zvun najzpodnjeg, doli zobrežemo. Ako bi koren više glavah imel, med ovimi samo jednu ostavimo. Zatem nazaj pokrijemo korena.

Ako tak obdelamo hrēna, onda budu ovi na lēpo gladko i debelo zrasi, vrēdnost njihova bude čuda vekša, kak jednostavnog hrēna. Ako lēpe korene hasnujemo za saditi, ovi budu već prvo ljetu dosta debeli, ako pak bi mortī zrak ili huda zemlja to preprečila, onda hrēna još jedno ljetu pod zemljom ostavimo, ali to s vekšim kvarom, kak s hasnom hodi, jer se hren odreveni i tvrdi bude.

Na jedni katasterski mekoti 14 — 15 jezer hrēna more zrasti, kojemu je vrēdnost poleg debeleče i kakvoče 250—300 frti.

Iz toga je videti, kak hasnovita biljina je hrēn. Gdo gori povedane navuke v opazku vzeme i proba ploditi hrēna poleg ovih navukov, on bude sigurno postigel svrhu.

Jeden gazda.

Iz povesti Magjarske.

Dalje.

Kak je turk zgubil magjarska imanje, je i Thökölyi-a počel nē već tak braniti, kak prije. Zbog toga je vno go velikašov odstupilu od Thökölyia i jer su od Leopolda čekali oslobojenje od turkov, za to su s najvešom stranjkom k njemu pristupili.

Ali vezda, kak su nemci vidli, da je Thökölyi oslabeled, su se počeli osvetivati nad magjari. Vnogi generali su sa kajakovimi lažmi dobili dopust od kralja i onak uništavali magjare. Najkrvooločniji je bil med ovimi Karaffa. On, da magjare iz zgornjih varmegijah čisto vništi, se je zlagal pred kraljom, da je jednoj tajnoj uroti na slēd došel i da ove spolovi, je za postavljenje krvnog suda prosil. Kak je dopust dobil, se je vu Eperješu okolo zaprl i galge je pred svojim obluku dal napraviti, da se tak leže raduje vu onem strahovitem mučenju, vu kojem su magjari delniki bili. On je rekel, da bi samo jednu žilu imel, koja bi k magjarom vlekla, bi ju vun spuknul i na ogenj hitil. Takova mučenja je znašel, da se zburka na to narav čavečanska, kada ove čita. Samo kad je već nekoje zmed kraljevske stranke počel mučiti, ga je nazad pozval kralj, krvooločnoga srca Leopold.

1787-ga je vu Požon orsačko spravlište zezval skup Leopold. Na ovim spravlištu su se magjari odrekli od jusa slobodno zbiranaj pripoznali su, da bude kralj svigdar najstariji iz habsburške familie, kak ova po muškim koljenu izumre, magjari si sami imaju juš zabrati kralja, koga hočeju. Takajše na ovim spravlištu se je zbrasil i on zakon, da se plemenitaši slobodno zdigneju bez svakoga grēha proti kralju, ako ov nebi dobro vladal. Naproti tomu pak je Leopold prisegu položil, da bude zakone magjarske svigdar obdržal.

Niti Thökölyia je nē pratila već tak sreća. Leopold je Erdelja osvojil, ali nlegovu sloboščinu je vu kraljevskim listu potvrdil, zakaj se je onda i sin Apaffy odrekel od vladarstva i na mesto toga je »vojvoda« naziv i više imanja dobil. Thökölyi pak jer je videl, da ga je ostavila sreća, je kakti emigrans odišel vu Nikodemu i sa tēm je

za malo vrēme prestal rat med kuruci i labanci.

Kak je tak mir postal vu orsagu, je bečki korman mislil, da je tu vrēme, da Magjarsku čisto med austrianske države računā. Mislil je, da sa pod turkom i od hudih nemskih generalov osljabljenom Magjarskom to čini, kaj hoče. Da cilja postigne vu takva mesta, gde su se majari pod turkom izpustili, je nemce i srbe nastanil, vnoгим velikašom pak je spojemat imanje i to svojim dragim nemcom spoda val ili pak kakti kraljevsko imanje osvojil.

Zatem je oglašil, da je Magjarska dužna tretju stran dace austrianskih državah, i to nē samo puk, nego i repovniki i plemenitaši; reklo se je da proteštanti nesmeju slobodno vežbati svoju veru. Zvun toga su magjari morali zdržati nemške soldate, koji su haraćili po celim orsagu.

Zbog toga je nezadovoljnost obćenita bila vu orsagu, a kad pak se je i vodja našel vu osobi Rákóczy Ferencza II-ga je buna vun vdrla proti Leopoldu.

Rákóczy Ferencz II. je vladarskoga roda sin. Njegov otec I. Rákóczy Ferenc, sin Rákóczy Györgya erdeljskoga vladara, je delnik bil Wesselényi uroti; a mali mu je bila Zrinyi Jelena, kći Zrinyi Petra, kojemu su vu Beckom-Novom-Mestu glavu odsekli. Kad je I. Rákóczy Ferencz vumre si je Thökölyia zela za muža, gdo je potlam, kak smo, već rekli vu Nikodemu odišel. Ona je čez dvē godine vitezko branila Munkács grada, a kad pak su ga nemci osvojili, je kakti verna žena, odišla za svojim mužom i delila se vu njegovoj žalosti. Sina, maloga Rákóczy Ferencza je takajše sobom hotela nesti, ali to njoj bečki korman nije dopustil, nego je tak Ferencza, kak njegovu sestru vu Beč dal donesti, gde su ovi dva nemško uzgojenje dobili.

Skoro su postigli cilja nemci najme, da iz Rákóczya nemca stvoriju. On se je do 24 ljeta nē vno go spominal magjarski i Leopold se zato nikaj ne bojal, kad je Rákóczy-u nazad dal njegovu imanje. Rákóczy ži je prije za senu vzel Amaliu, Hessenskog vladara kćer i samo tak je došel na svoje imanje.

Ovdi je Rákóczy mirno hotel ziveti. Ali

njegov pokojni otac prije svoje smrti rekel: »Ja bi si bil za snehu zelē kćerku mojega viernoga prijatelja u ratu i miru baruna W. . . . . Ona je liepa, bogata i ima talent i liepe krieposti. Njezin otac i ja smo vas više krat u duhu zaručili, dok ste vi obedvoje u igraču školu hodeća dieca bili.«

Grof Vilhelm nju je anda na svaki način zelē pri toj svečanosti videti . . . . . Pak kad je iz hodnika pod on krov pred velikim štegamī stupil, za da vidi, jeli gde od kud njezina kočija dohadja, stupi pred njega jedna prosjakinja za dietetom na rukah i prije nego je imala vriemena rieč izustiti, zapoviede on slugam:

»Odstranite tu prosjakinju od ovud!«

»Ah milostivni gospodin« — ogłasi se sirota — »Meni i mojemu dietetu je zima i gladni smo!«

»Ja sam danas u jutro dal almuštvā razdieliti.« — odgovori na kratko grof.

»Prosim iz milosrdja samo jedan mali darak« — veli med plačom sirota — »Za da bi si mogla kupiti kruha i malo drv; ja i moje diete nismo već dva dana nikaj jeli a u komori nam je mrzlo, kak ovde vani na sniegu.

Dignjenimi rukami prosim njihovu milost za mali darak, diete mi od glada pogine!«

U tom hipu doleti kočija, a u njoj očekivana barunessa. Prosjakinja se je moralno odstraniti. — — Poslie, kad se je elegantna kočija odpeljala, je prosjakinja se povrnula, ali njezino diete nije se više plakalo, baš je on hip — — zaspalo.

I sirota sama, polag svega svoga glada je čutila, da su joj oči žmehke i ona pospana postajala. Ona se sedne pod krov pri velikih štegangah, gde su kočije postajale. Debele pahulice sniega su na zemlju padale. Jedan izmed gradskih slugah ju tu pri stupu čučecu spazi, te ju iztiera van izpod krova.

Sirota nije mogla dalje, kotrigi su joj okrepenili: ona se leže vani pri glavnih vratih kraj stupa u malo zavetlje, pritisne si diete na prsa, ali ono više nije kričalo — bilo je mrzlo — ukočeno — mrtvo — smrznjeno!

Ona to medjutim nije znala, pak je na sniegu na pol ležeča, zagladjena i zatrudjena i sama zaspala, za da se više neprobudi. Prije nego je za uvijek oči sklopila, pogledala je još jedan krat na razsvietljene

obloke bogataša; još je mogla videti bogato nakinčene gospe i gospodične mirno plesati i kakti siene dohadjati i zginjavati.

Ah, da joj je tko samo jedan od onih hiljada biserah bil prikazal, koje su sve te gospe na svojih opravah i u lasih nepotrebnim nosile, ona bi si bila mogla drva kupiti za stopiti se, kruha za svoje diete i toploga gunja za njih obedvoje ogrnuti — ali ona nije nikaj dobila.

Kada je poslie grof nieku grofica, koja je njegovu zabavu svojom prisutnošću usrečila, do njezine kočije sprovadjal, zadel se je nogom o nešto u sniegu ležečega, pak je za to svoje sluge pričel psovati. Oni odmah idu gledat, kaj tu u sniegu leži i najdu pod skoro smrznjenim sniegom ukočenu — smrznjenu prosjakinju i njezino diete.

Polag sve halabuke, muzike, plesanja i veselja zasnalo se je u bogato razsvietljenih, ugodnim mirisom cvietja napanjenih i tople zakurenih salah o strašnoj smrti prosjakinje. Tu se je ipak pokazala iskra milosrdja i štovanje nevolje; ples je na jedan krat prestal a gosti su se hitro razišli jedan za drugim.

Kad je grof Vilhelm ostal sam, išel je

njegova duboko videća duša ga je boljela nad trpljenjem puka. On je znao, da svaki od njega, kakli od sina velikih vitezov, čeka oslobodjenje. Veliko uticanje je vezbal na Rákóczy-a njegov susjedni velikaš Bercsenyi Miklós grof, gdo je vse žalostne stališe predstavil Rákóczy-u, i nagovoril ga, da prime vodstvo nezadovoljnih i počme rat za slobodu.

Rákóczy je sve dobro previdel, i njegova domoljubnost je opet počela plamniti. On je odlučil vodjenje kurucov proti Leopoldu prijeti, samo priliku je bilo treba čekati.

Prilika se je ne dugo našla. Leopold se je sa XIV. Ludvigom franceskim kraljom zvrhu španjolske korune posvadi. Rákóczy je nakanil savez napraviti sa Ludvigom, od koga je pomoć se ufal dobiti. Ali kak je pismo poslal franceskomu kralju, je listonoša ovo vu Beč odnesel i ondi pred Leopoldom sve odkril. Niti se nije nadjal Rákóczy, kad su jedan dan nemški soldati vu njegovu sobu vdrli i njega odpeljali vu Bečko-Novo-Mesto. Ovdj je on ravno vu onu tamnicu bil zaprt, iz koje su pred nekojim ljetom njegovog dedeka Zrinyi Petra na glavosećenje peljali. Zatem su ga pred sud postavili, ali on je rekel, da njega, kakli magjarskoga, velikaša samo magjarski zakon more odsuditi.

Šest tjednov se je mučil tak vu tamnici. Na zadnje je njegovoj ženi ipak išlo po ruki, da ga je sa pomoćjom Lehmann stotnika oslobodila iz rešta.

Od ovud je Rákóczy vu Poljsku pobegol, kam je još prije i Bercsenyi bil skočil. Tu je stupil na savez sa francezkim kraljom.

Med tem je vu orsagu buna obćenita počela postati. Kuruci su se skup zišli vu šumi pri Beregu i po poslaniki su prosili Rákóczy-a, da dojde dimo i vodjenje prek vzeme.

Na ovo pozvanje je Rákóczy 1703-ga vu orsag došel i pozval magjare, da se skupiju pod njegovu zastavu, na koju su bile reči »za Boga i za domovinu« napisane. Njegova stranjka se je nato na hitrom povešala. K njemu je pristupilo vnoغو velikašov, kak: Bercsenyi Miklós, Bottyán János,

Károlyi Sándor, koji su mu i vodji postali, zatem vnoغو više velikašov.

Ovi su sada započeli rat proti labancom. Još nije minula 1703. godina, već su kuruci osvojili celu goranju Magjarsku, a 1704-ga med Dunom i Dravom stojeći del, a zalem i Erdelja. Leopoldovi soldati su vu više mestah pobitku trpeli. Po osvojenju Erdelja je vu Gyula-Fehérváru orsačko spravlšte bilo, gde su Rákóczy-a za vladara Erdelja zebrali.

Leopold je videl veliku sreću Rákóczy-ovog oružja, zato se počel pogajati sa Rákóczyom, zbog toga je Széchenyi Pavla őrseka poslal vun. Ali prije, kak bi pogodbi kraj bil, je Leopold vumral 1705-ga. Na magjarsko prestođe ga je njegov stariji sin József sledil.

(Dalje sledi.) *Loparits.*

KAJ JE NOVOGA?

Spomen kraljice.

Spomen Jalzabete kraljice su po celim orsagu obdržali v pondeljek. Bile su svete meše za nju, nadalje po školah su se svečanosti držale. Kao smu to nezdavnja i pisali, da Preuzvišeni duhovni stol je odredil školam po Medjmurju, da deca imaju na taj dan črnu mešu poslušati. Tak je bilo vu Čakovcu, Strigovi, Legradu i t. d. gde su svečanu mešu služili za pokojnu kraljicu, pod kojom su školska deca pod vodstvom navučiteljah nazočna bila.

Svečanost katoličkih društva.

Lépe svečanosti su bile vu Budapešti ovoga meseca 7., 8., 9., 10., i 12-ga. Sedmoga i osmoga je bilo orsačko veliko spravlšte katoličkih društva; devetoga orsački kongres krstjanskih savezov i eucharističko spravlšte; desetoga svečanost »Vekivečna prošnja« društva na spomenek Jelisavete kraljice; 12-ga Budimpeštanskog oltarskog društva svečanost na spomenek pokojne Ciráky Janošove žene grofice. Sve svečanosti su se sa lépom svrhom savršile.

V opazku mladčom.

Poleg zakona zaradi popisanja onih, koji su za vizitu, dužni su se prijaviti svi

Med ostalemi-točkami špitalskih regulah pak one tri točke, za koje je još posebnu šumu novac ostavil, glase:

1. Počemši od svetka sviuh svetih (1. Novembar) pak do svetka svetoga Marka (25. April) neka se u ovom »zagovornom špitalu« dvie velike sale dobro kure i neka budu iste siromakom dan i noć otvorene. U podne i u sedam sati na večer ima se svakomu prisutnomu šalicu dobre tople juhe bezplatno dati.

2. Milosrdne sestre imaju preuzeti dvorbu za matere i diecu.

3. Svake godine o božiću imaju se topli gunji i drva svim potrebnim u varašu, bez razlike viere, spola i stališa porazdieliti.

Špital taj i danas liepo uspiewa i cvate u jednom malom varašincu doljnje Austrije u čijoj okolici je dosta slavnjanskih naselbinah, koji se bavé vrtlarstvom i svoje vrtne proizvode u varoše, dapače i u sam Beč na sajam nose. Tamo je zovu »die Krobotten«.

Em. Kollay.

oni mladčiči, koji su se 1877., 1878. i 1879-oga rodili. Dužen se javiti svaki ovaj mladčič pred poglavarstvom svoje občine, ili pak ako v tuđj mesti stanujeju, pred poglavarstvom one občine, gde stanuju, v kojim slučaju dužni su sveučno pismo prikazati. Javiti se moći s peršonom i v listu. Koj sam se nemre javiti, onoga moreju roditelji, ili tutori prijaviti. Zamudjene prijave se poleg zakona kaštiguju.

Kamenitovan človek.

V Domasnja zvanog, krassó-szörény vármegjinskoj občini su dva poljodelavci nepriatelji bili svomu susedu. Srdili su se na njega tak, da niti nisu ga mogli gledati, pak samo su priliku iskali, da moreju s njim zvršiti. Ove dane na večer, kad bi dimo išli z krčme, zapazili su, da pred njimi ide onaj, na kojega se oni tak srdiju. Oružje nisu imeli prisebi, pak zato su dokončali, da ga budeju s kamenjom zatukli. S jednim velikim kamenom su ga po sluhu zgodili, na kaj se nesrečni človek skup zrušil. Pajdaši su onda k njemu skočili i s kamenjem su ga tak stukli, da na fletnomu je vumrl. Drugi dan punoga v krvi, mrtvoga su ga našli drugi ljudi. Zandarstvo je na fletnomu ziskalo i spolovilo nevaljane umornike.

Stekli človek v Szegedinu.

Velika čuda je bila za videti ove dane v Szegedinu. V jednoj vulici je jedan s prahom, s blatom zamazani človek drkal gori doli lajajuć, zube škripajuć. Vnogi ljudi su onda gledali toga svikak ostekljenoga človeka, koj se onda med ljudmi zmešal i grizel je sim tam. Nato su došli policaji i s težkom mukom su ga doli podrli i zvezali. Čez celo noć je larmal v špital zaprti človek; na jutro je onda malo vtihiul i prošil je, naj ga odpustiju, jer mu već nikaj nefali; Betežnika su onda spitali i prepoznali su ga. Vajda Antal, pekarski pomoćnik je, koj je čez ljela samo z zologu živel, da po orsagu svakoga špitala pošiče s kajkakvim, samo zvuna kazanim betegom i v najbolšem zdravju obavlja svoje dane bez svakoga dela. Vajda je s naredbom ministarskom prepovedani iz svakoga špitala po orsagu. Kad bi ga doktori spreviziterali, s velikom pretriganostjom se je branil, — ali svikak se je vkanil, pak zabadava si je rabil grlo čez jeden dan i noć.

Male novosti iz Medjmurja.

Vu Čakovcu se je sveta meša držala o. m. 22-ga vu klosterskoj cirkvi na čast pokojne kraljice Jelisavete. — *Poleg Prelogu* su ravnanje Drave pod vodstvom Maulbeck indželera započeli. — *Zbiranje notariuša.* Vu Čakovcu su za zvunašnjih far notariuša Plichta Béla notariuša zebrali. — *Dobrotvor.* Dunay Angela grofica iz Strigove je prije, kak je odputovala, 200 frt. dala na dobre čine. Iz ovih bude 100 frti siromakom, 100 frti pak za novu vuru na turnu.

Vnogo peneze si prišpara on, koj pri MAYER SALAMONU (drugač Hochsinger vu Čakovcu, poleg klostra) si priskobi štacunske potreboče. Pri njem je moći sve vu najfalešoj čini kupiti, pokedob bude svoj štacun poleg razprodaja, do kraja zaprl.

Odgovorni urednik

MARGITAI JÓZSEF.

dole, za da mrtvu, koju su on hip iz dvora u družinsku sobu prenesli, vidi. Žene su ju ribale za u život ju dozvali — ali već je bilo prekasno. Njezina borba smrtju je bila tak jaka, da su joj mrtvo diete iz rukah od prsah komaj mogle oduzeti.

Grof je ostal preko jedne ure pri mrtvoj stati. Za tim je otišel gore, te je srdito strgal sve vience i nakite iz stienah sale, ih je zgazil te se je za tim zaklenul u jednu sobu. Za njim nije nitko smel iti, a drugog dana u jutro je bil još zaklenjen. U tih samotnih urah se je u njegovoj duši porodilo veliko preduzelje: on je pred kipom svoje pokojne matere zagovor učinil.

Utemeljil je najme u varašu špital, i kad je sgrada bila do kraja sazidana te špitalu više nikaj nije manjkalo, postavil se je on sam za bolesnike dvorečega brata lajkuša te je ovu svoju službu vršil do smrti.

Samo pet godinah je u tom svojem špitalu kak brat milosrdnih živel i tielovna diela milosrdnosti vršil a onda je umrl, pošto je prije smrti celi svoj imetak stranom na uzdržavanje špitata i trih točkah u špitalskih regulah, stranom siromakom dar razdieliti.

Nyilttér*)

É rovat alatt közöltekért sem alaki, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelősséget a Szerk.

Báli selyem 45 krtól

14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak** póstabér és vámmentesen valamint házhöz szállítva. — **mintákat pedig póstafordultával** küldenek.

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és kir. udvari szállító) Zürichben.

Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztan lá.

Hirdetések.

3536. tk./99.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csáktornyai kir. járásbírósg mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Megla István végrehajthatónak Tkalcsecz Mihály és neje Sostarics Borbála végrehajtást szenvedők elleni 31 frt 80 kr. lőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagy-kanisai kir. törvényszék és a csáktornyai kir. jbróság területén levő a csáktornyai 1081. sztkvben A+1. sor 395. hrsz. ház 19. sz. a. udvar és kert Buzáson 244 □ öl 264 frt; u. o. 593. sztkvben A+2. sor 380. hrsz. szántó Buzáson 919 □ öl 61 frt; az u. o. 1063. sztkvben A+1. sor 885/b. hrsz. rét a Piariscse dűlőben 760 □ öl 105 frt; az u. o. 730. sztkvben A+1. sor 381/1. hrsz. rét Belavčica in Buzovec 1062 □ öl 169 frt; az u. o. 731. sztkvben A+1. sor 360. hrsz. rét Belavčica in Buzovec 1477 □ öl ingatlanok Tkalcsecz Mihály nevében álló fele részére 157 frt 50 kr.; a tótfalusi 105. sztkvben A+2. sor 181/33/a. hrsz. szántó és rét a Pieszki dűlőben 889 □ öl 100 frt; az u. o. 316. sztkvben A+1. sor 181/33/b. hrsz. szántó és rét a Pieszki dűlőben 888 □ öl 100 frt a csáktornyai 1063. sztkvben felvett ingatlanokra az árverést ezennel megállapított kikiállási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelelt ingatlan az

1899. évi novemb. hó 29. napján délelőtt 10 órakor

a tkvi hatóság helyiségében, a tótfalusi ingatlanokra nézve u. az nap **d. u. 3 órakor** Tótfalu községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiállási áron alól is eladatni fog.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az

1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kifejezett ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t.-cz. 70. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényít átszolgáltatni. 952

A kir. jbróság mint tkvi hatóság. Csáktornya, 1899. évi szept. 4-én.

5596. tk. 99.

Végzés.

Schully Jánosnak, Varga Lajosnak a csáktornyai tkpénztárhoz való csatlakozása kimondatik s kibocsátatik a következő együttes

Arverési hirdetmény.

A perlaki kir. jbróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a csáktornyai tkpénztárnak, Varga Lajos n.-kanizsai, Schully János n.-kanizsai, Rob György és Furdí Józsefné, Juracsics Teréz dekanoveczi lakos elleni végrehajtási ügyében 245 frt tőke, ennek 1899. évi február hó 11-től járó 6% kamatai 1/3 váltódíj, 41 frt 75 kr. eddigi, 12 frt 35 kr. árverés kérvényi költség, 27 frt 87 kr., 37 frt kielégítése végett a nagykanizsai kir. törvényszék a perlaki kir. jbróság területén fekvő a dekanoveczi 38. sztkvben foglalt 37. hrsz. népsz ház, erdő és legelő illetményből Rob Györgyöt illető fele rész 248 frt; 411. sztkvben foglalt 159/a. hrsz. ingatlan egészben 53 frt; 411. sztkvben foglalt 402/e. hrsz. ingatlan egészben 64 frt; 666. sztkvben foglalt 28/a. hrsz. ingatlan s ehhez tartozó legelő és erdőilletmény a végreh. törv. 156. §-a alapján egészben kikiállási árban, mégis a 38. és 411. sztkvben foglalt ingatlanok a Rob Lőrinczné Rob Józsefné javára bekebelezett szolgalmi jogok fentartásával az

1899. évi nov. hó 29. napján d. e. 10 órakor

Dekánovecz községhezánál Wollák Rezső vagy Varga Lajos ügyvéd közbenjöttével megtartandó árverésen eladatni fog 951

Venni szándékozók figyelmeztetnek, hogy az árverés megkezdése előtt a fenti kikiállási ár 10%-át bánatpénz fejében letenni s a vevő a vételárat 3 egyenlő részletben lefizetni köteles és végre az árverési feltételek a hivatalos órák alatt alulírt tkvi hatóságnál és Dekánovecz község előljárásgánál megtekinthetők

A kir. jbróság mint tkvi hatóság. Perlak, 1899. évi auguszt. hó 24-én.

6

huzásra érvényes jótékonycélú
— sorsjáték a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára —
sorsjegy ára csak

1 korona.

Főnyeremény

100,000

korona ért.

5 nyeremény a 20.000 kor.stb.ért.

Kivánatra 20% levonással készpénzben kifizetetik.

Első huzás

visszavonhatatlanul
már január hó 4-én.

Megrendeléseket pontosan teljesít

a jótékonycélú sorsjáték
kezelősége

IV. ker., Kossuth Lajos-utca 1. sz.

947 1-7

Kiadó lakás.

Özv. Ziegler Lajosné
házában egy
nagyobb lakás
kiadó.

Strahia Testvérek

fűszerkereskedésében Csáktornyan

egy jó házból való fiu

tanonczi

azonnal felvétetik.

950 2-3

Az üzlethelyiség állványokkal együtt bérbe adandó

Sok pénzt megtakarít

a ki

Mayer S.-nél Csáktornyán

bevásárlásait eszközli,

kinél az üzlet teljes felosztása miatt

az üzletben levő összes áruk u. m.:

női és férfi divatkelmék, vászonárúk,

parchetok mosókelmék, szőnyegek, gyapju

és selyemkendők valamint az összes

férfi és női divatcikk

a bevásárlási áránál tetemesen olcsóbban

adatnak el.

Maradékok minden elfogadható

áron adatnak el.

911 7-26

Az üzlethelyiség állványokkal együtt bérbe adandó

Burgonya eladás.

Sárga, — homokföldben termett

kitünő minőségű

burgonya

az egész idényen át nagyban

és kicsinyben kapható

száz kiló ára 2 frt 40 kr.

Strahia Testvéreknél

Csáktornyán.

944 2-3

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR)

könyvnyomdája

Csáktornyán,

a legújabb gyorsajtókkal és diszes új betűkkel van felszerelve.

Élvállal minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat,

u. m. névjegyek, levélfejek, meghívók, eljegyzési-, esketési- és gyászjelentéseket,

— számlák, körlevelek, hivatalos és magán nyomtatványokat, röpiratokat,

műveket stb. stb.

bármely nyelven és kivitelben

a legjutányosabb árak mellett.